

1990/91

פיתוח שיטות יעילות של ייצור זרעי מכלוא של עגבניות בבקעת שזפון

משה בר, דבורה לפושנר, רפי פרנקל - מינהל המחקר החקלאי-מכון וולקני-
המכון לגד"ש.

תקציר

רקע

לבקעות הנמצאות מעל הערבה נתונים טובים לשמש לייצור זרעי מכלוא של עגבניות בהיותם מבודדים מאזורים חקלאיים, דלים בצמחיה, ואקלים נוח יותר לגדול באביב ובסתיו מאשר בערבה עצמה. לענף גדול זרעים אינטנסיבי סכויים טובים להצליח מבחינה חקלאית וכלכלית.

עיקר העבודה ביצור זרעי מכלוא של עגבניות, הנותרת אחרי אמוץ השמוש בעקרות זכרית ויעול שיטות הפקת ושמור אבקה, היא פעולת ההאבקה. על פי הנוהלים הקיימים בחברות הזרעים, מספר הזרעים המופקים להאבקה נמוך בהרבה מפוטנציאל הביציות הקיימות בפרי. גם חנטת הפרי בהרבה עונות בהם תנאי האקלים אינם נוחים ביותר, נמוכה או לפחות לא מלאה. מכאן נובע שמספר הזרעים המופקים מפעולת האבקה אחת הם לעיתים קרובות בסדר גודל של 30 זרעים או פחות. יבולי הזרעים לצמח של 15 גרם נחשבים ליבולים טובים היום, בו בזמן שפוטנציאל צמח האם הוא לפחות 30 גרם. במילים אחרות, פוטנציאלית ניתן להגדיל "יבול טוב" כמעט כפליים באותם השקעות עבודה של האבקה והוצאות ייצור אחרות.

מימוש הפוטנציאל של צמו האם בתנאי הבקעות מחייב התאמת שיטות השמת האבקה על הצלקת בתנאי הסביבה השוררים באזור.

ניתן להגיע להפריה מלאה יותר, מאשר בשיטות הקיימות, ע"י פתוח שיטות השמת האבקה בעתוי נכון, בכמות מתאימה וחטכונית, בפזור אחיד על כל שטח הצלקת, המעודדת נביטה מהירה של האבקה וגדול מהיר של נחשון האבקה. נסויים בפתוח שיטות להגדלת מספר הזרעים לפרי והגדלת אחוז

החנטה של פרי, נערכו ב-1989 בחוות בית דגן, בחורף 89/90 בחצבה

וב-1990 בחוות בית דגן.

הועמד לרשותינו שטח מצומצם במינהרה עבירה לבצוע טפולים בהשמת אבקה על הצלקת, ושטח בחוץ לייצור אבקת פרחים. צמחי הנקבות היו מקו הורים מסיים עקר זכרי ונדב האבקה המקיים הפורה שלו.

13 טפולי השמת אבקה נוסו. אלה כללו האבקה באבקה מופקת בדבורה חשמלית והאבקה באבקה מופקת בעזרת שטיפה בנוזל כביקורת ו 11 טפולים שונים עם אבקה מופקת בנוזל, המושמת בנוזלים ואמולסיות שונות בכמויות אבקה שונות לכל האבקה.

האבקות בוצעו בתאריכים 30.10.90, 7.11.90 ו - 6.12.90. נקבע אחוז החנטה, מספר זרעים ממוצע לפרי וחושב אינדקס פוריות = % חנטה X מספר זרעים ממוצע לפרי. בכל תאריך הואבקה 50 תפרחות X 2 פרחים שהם 100 פרחים לכל טפול.

אינדקס הפוריות היה בין 0 ל 157 ועל בסיס התוצאות מסתמנים כוונים מבטיחים להשגת התקדמות בנושא, המתבססים על השמת אבקה באמולוסיות המנביטות את האבקה ומונעות התייבשות הצלקת.